

INCEST TRAUMA CENTAR - BEOGRAD
Grupa za podršku seksualno zlostavljanoj deci,
žrtvama incesta i žrtvama rata
Adresa: Mačvanska 8
11000 Beograd, Republika Srbija
Tel./fax + 381 11 386 13 32
e-mail: itcentar@emnet.rs
website: www.incesttraumacentar.org.rs

Canadian
International
Development
Agency

Agence
canadienne de
développement
international

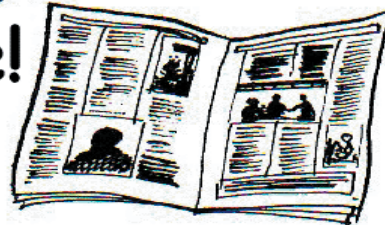
Canada

KAMPANJA PROTIV SEKSUALNOG NASILJA "JA KOJU / KOJEG NIKO NE POZNAJE"

Pre nego što novine odu u štampu...

Proverite!

- Slike žena i dece nisu degradirajuće ili ponižavajuće
- Zadržana je poverljivost svih žrtava
- Priče su objektivne i zasnovane na činjenicama
- Priče nisu napisane na senzacionalistički način
- Nasilje nije pretvoreno u zabavu

Zadržite profesionalnu etiku!

INCEST TRAUMA CENTAR - BEOGRAD JE...

ŽENSKA NEVLADINA ORGANIZACIJA

SPECIJALIZOVANA SLUŽBA PROTIV SEKSUALNOG NASILJA NAD ŽENAMA I DECOM ZVANIČNO REGISTROVANA 1994. GODINE

U PROSEKU 9 PRIJAVLJENIH SLUČAJEVA SEKSUALNOG NASILJA NEDELJNO

NAŠI STATISTIČKI PODACI SU UKLJUČENI U:

1. Polazni okvir Nacionalne strategije protiv nasilja - Radni tekst - Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalne politike (oktobar 2005. god)
2. Alternativne izveštaje ženskih nevladinih organizacija o statusu žena u Srbiji upućen Komitetu za eliminaciju diskriminacije žena UN - CEDAW (2002. god i 2007. god)

ORGANIZACIJA SMO KOJA JE IZRADILA SNIMAK STANJA I PREPORUKE U OBLASTI SEKSUALNOG NASILJA NAD ŽENAMA NA TERITORIJI SRBIJE ZA POTREBE NACIONALNOG PLANA AKCIJE ZA ŽENE ZA NAREDNI TROGODIŠNJI PERIOD. Ovaj dokument predstavlja strategiju Republike Srbije uskladjenu sa Pekinškom platformom - svetskim dokumentom koji reguliše položaj žena; Rad smo izvodile tokom 2006.god. u okviru delatnosti Saveta za ravnopravnost polova, vladinog tela pri Ministarstvu rada, zapošljavanja i socijalne politike.

DVE GODINE SMO RADILE I KAO 24-ČASOVNA SLUŽBA (2004.-2006. god)

TRENING-CENTAR (DO SADA SU NAŠE PROGRAME OBUČAVANJA ZAVRŠILI 4718 KOLEGINICA I KOLEGA SA TERITORIJE SRBIJE; 2/3 IZ VLADINIH I 1/3 IZ NEVLADINIH ORGANIZACIJA.)

POSEBNO SMO OBUČAVALE: PRIPADNICE/KE POLICIJE (2001.-2003. god), ZAPOSLENE U PROSVETI (2005.-2006. god), PROFESIONALNO OSOBLJE ZATVORSKIH USTANOVA GDE SU SMEŠTENE ŽENE I MALOLETNA LICA (2006.-2007. god), ZDRAVSTVENI SEKTOR (2005.-2006. god), CENTRI ZA SOCIJALNI RAD I DRUGE USTANOVE SOCIJALNE ZAŠTITE (1995-) I MNOGE DRUGE...

4156 DECE I ADOLESCENATA SU UZELI UČEŠĆE U NAŠIM PROGRAMIMA PREVENCIJE NASILJA.

13 ZVANIČNIH PISAMA POTVRDE I PODRŠKE NAŠEM RADU OD STRANE DRŽAVNIH MINISTARSTAVA (Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo pravde, Ministarstvo prosvete, Ministarstvo za rad, zapošljavanje i socijalnu politiku; Gradski sekretarijat za obrazovanje i Gradski sekretarijat za dečiju i socijalnu zaštitu; važi za period od 2001. do danas).

KAMPANJOM PROTIV SEKSUALNOG NASILJA **«JA KOJU / KOJEG NIKO NE POZNAJE»**

ZAHTEVAMO OD VLADE SRBIJE I MINISTARSTVA PROSVETE DA SE TEMA NASILJA NAD ŽENAMA I DECOM HITNO UVEDE U ŠKOLSKI NASTAVNI PLAN I UDŽBENIKE NA SVIM NIVOIMA OBRAZOVANJA.

INCEST TRAUMA CENTAR - BEOGRAD
Grupa za podršku seksualno zlostavljanoj deci,
žrtvama incesta i žrtvama rata

Adresa: Mačvanska 8
11000 Beograd, Republika Srbija
Tel./fax + 381 11 386 13 32
e-mail: itcentar@eunet.rs
website: www.incesttraumacentar.org.rs

IMATE LI ZAISTA POVERENJE U ISKAZ DETETA?

SEKSUALNO ZLOSTAVLJANJE DECE JE PREDSTAVLJA BILO KOJI VID EKSPLOATACIJE DETETA MLADJEG OD 18 GODINA U CILJU SEKSUALNOG ZADOVOLJENJA I UŽIVANJA ODRASLE OSOBE I OBUHVATA: OPSCENE TELEFONSKE POZIVE, POKAZIVANJE INAČE POKRIVENIH DELOVA TELA, VOAJERIZAM, MILOVANJE, POKUŠAJ SILOVANJA, SILOVANJE, INCEST, DEČIJU PORNOGRAFIJU I DEČIJU PROSTITUCIJU.

INCEST JE SEKSUALNO ZLOSTAVLJANJE DETETA OD STRANE ODRASLE OSOBE OD POVERENJA, KOJA JE U POZICIJI MOĆI I PREDSTAVLJA AUTORITET PREMA DETETU.

Novi godišnji statistički podaci Incest Trauma Centra - Beograd
(period: septembar 2006-septembar 2007)

U 14-oj godini rada, Incest Trauma Centar - Beograd uzastopno izlazi sa statističkim podacima na osnovu 9 prijavljenih slučajeva nedeljno koji su kao reprezentativni ušli u obradjeni uzorak. Naši podaci iz prethodnih godina su postali deo dva zvanična dokumenta:

1. Polaznog okvira Nacionalne strategije protiv nasilja - Radni tekst - Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalne politike (oktobar 2005. god) i 2. Alternativnih izveštaja ženskih nevladinih organizacija o statusu žena u Srbiji upućenih Komitetu za eliminaciju diskriminacije žena UN - CEDAW (2002. i 2007.- god).

Za svaki od slučajeva koji su ušli u uzorak za period sept.2006. - sept. 2007. raspoložemo svim parametrima uvrštenim u našu bazu podataka (1-14) i iz godine i u godinu, ovi parametri se mogu jednostavno porediti. Svakom detetu ili odrasloj osobi koja je preživela seksualno zlostavljanje i čije je iskustvo deo ovog uzorka smo u ličnim susretima u kratkom ili dugom roku pružale psihološku podršku. Prijavljivanje drugih slučajeva našoj službi su: 1. na nivou informacije u vezi koje smo pružile telefonsku podršku osobi koja poziva ili smo, isključivo na njen zahtev, eventualno prijavile drugim nadležnim službama ili 2. na nivou konsultacije drugim službama (VO i NVO) koje su u svom radu sretale slučajeve nasilja nad ženama i decom. Ovi slučajevi nisu ušli u uzorak koji u daljem tekstu predstavljamo.

U PERIODU SEPTEMBAR 2006. - SEPTEMBAR 2007.:

UZORAK 47.06 % deca koja su preživela seksualno zlostavljanje (do 18 god)
52.94% odrasle osobe koje su preživele seksualno zlostavljanje u detinjstvu
(od 18 do 32 god)

1. Polna struktura

- Osoba koje su preživele seksualno zlostavljanje (88.24% ženski pol, 11.76% muški pol)

Od 5 dece koja su preživela seksualno zlostavljanje, 4 su devojčice i 1 dečak.

- Počinilaca (92.11% muški pol, 7.89% ženski pol)

Uobičajeno se već godinama zastupljenost žena kao počiniteljki kreće do 10%. Seksualno zlostavljanje u detinjstvu je zločin koji vrše u vrlo značajnoj većini osobe muškog pola i zasnovano je na zloupotrebi moći od strane onih muškaraca koji su nasilni.

2. Vidovi incesta i njihova učestalost

- Otac - ćerka 31.59%
- Osoba poznata detetu van porodice - devojćica 18.42%
- Oćuh - pastorka 7.90%
- Deda - unuka 7.88%
- Osoba iz šire porodice - devojćica 7.88%
- Brat - sestra 5.27%
- Brat od.. - sestra 5.27%
- Otac - sin 5.27%
- Oćuh - pastorak 2.63%
- Osoba poznata detetu van porodice - dećak 2.63%
- Majka - ćerka 2.63%
- Sestra od.. - sestra 2.63%

U 100% prijavljenih slučajeva našoj službi u prethodnom 12-omesećnom periodu, izvršilac je osoba poznata detetu. Od toga u 78.95% seksualno zlostavljanje se odvijalo u porodici.

3. Poćinioci i njihova učestalost

Otac 36.86%; Osoba poznata detetu van porodice (npr. porodićni prijatelj, komšija, «privatni» profesor (koji dolazi kući detetu kao ispomoć za neki predmet), ćerka kućnih prijatelja) 21.05; Oćuh 10.53%; Deda 7.88%; Osoba iz šire porodice (npr. teća, ujak...) 7.88%; Rodjeni brat 5.27%; Brat od.. 5.27%; Majka 2.63%; Sestra od.. 2.63%;

U 36.86% izvršilac je biološki otac, a u 47.39% se radi o figuri oca (zbirno, biološki otac i oćuh). Zastupljenost dede kao poćinioca je važno sagledati i kao potencijalni rizik da je postojalo seksualno zlostavljanje u prethodnoj generaciji (postoji mogućnost da je zlostavljao i svoju ćerku dok je bila dete ali da nije obelodanjeno).

4. Uzrast prvog incidenta

- 6 godina i 6 meseci

Za oćekivati je da je ova granica niža, imajući u vidu da su ovo prijavljeni slučajevi koji su uvek vrh ledenog brega u odnosu na «sivu brojku», odnosno sve one situacije seksualnog zlostavljanja koje su deca saopštavala a odrasli nisu prepoznali ili su deca zauvek ćutala o svom iskustvu.

5. Trajanje

- Višemesećno 14.71%
- Višegodišnje 85.29%

Osobe koje su preživjele seksualno zlostavljanje u detinjstvu su u proseku provele u nasilnoj situaciji 5 godina i 10 meseci. Gotovo NIKAD ne oćekujte da se radi o jednom incidentu seksualnog nasilja (ne pomagati stereotip «dogodilo se samo jednom» koji nudi poćinilac).

6. Prijavljanje u akutnoj situaciji

- U 29.41% seksualno nasilje je prijavljeno dok je još trajalo (u 20.59% se radilo o deci do 14 godina).

7. Period izmedju prvog incidenta i prijavljivanja

- U proseku 11 godina i 2 meseca.

U 70.59% slučajeva je proteklo minimum 2 godine do maksimum 26 godina od kad se zlostavljanje završilo pa do prijavljivanja našoj službi.

8. Jedno dete je bilo seksualno zlostavljano od strane

- Jednog poćinioca u 85.3% slučajeva
- Dva poćinioca 8.82% slučajeva
- Tri i više poćinilaca 5.88% slučajeva

Reviktimizacija je čest fenomen zbog narušenih i oslabljenih ličnih granica deteta.

9. Jedan počinitelj je seksualno zlostavljao

- Jedno dete u 88.24% slučajeva
- Dva deteta u 11.76% slučajeva

Uobičajeno je da seksualni počinioci ponovljeno zlostavljaju i imaju veliki broj žrtava. Ovo je direktna odgovornost osoba iz okruženja žrtve koje sumnju ili saznanje o seksualnom nasilju ne prijavljuju nadležnim službama. Time počinioci dobijaju «zeleno svetlo» da mogu da vrše nasilje, da će tajna biti sačuvana i da neće biti kažnjeni.

10. Šta seksualno zlostavljanje sadrži (pogledati nasilne seksualne radnje date u definiciji na početku teksta)

11. Upotreba fizičke prinude

U 17.65%.

Kod seksualnog zlostavljanja dece fizička prinuda i sila nisu neophodne. Moć, autoritet i poverenje su ključni («i dovoljni») za seksualnu zloupotrebu deteta. Fizička prinuda se koristila kod adolescenata uzrasta od 14 do 18 godina koji su pretili da će obelodaniti zlostavljanje. Takodje, u navedenih 17.65% ulaze i porodice gde je oduvek postojala predistorija fizičkog nasilja, tj. majka i dete su bili izloženi premlaćivanju, pa je u izvesnom dobu izvršilac počeo i seksualno da zlostavlja dete.

12. Ko prijavljuje seksualno zlostavljanje i njihova učestalost?

- Sama osoba koja je preživela seksualno nasilje 43.59%
- Majka 23.08%
- Baka 12.82%
- Druge nadležne službe (socijalne i zdravstvene zaštite i policija) 15.39%
- Osobe od podrške van porodice (npr. drugarica, majčina prijateljica...) 5.12%

Državnim službama manjka razumevanje i ulaganje u izgradnju sistema podrške za osobe koje su preživle seksualno nasilje. Najčešće rade na slučajevima izolovano, unutar svojih institucija i ne poštuju obavezu prijavljivanja nasilja kao krivičnog dela što bi vodilo pokretanju krivičnih postupaka i kažnjavanja izvršioca. Zbog ove prakse, policija često nema na osnovu čega da postupa. Zapažanje se alarmantno odnosi na škole i predškolske ustanove koje su zauzete popularnom temom vršnjačkog nasilja, dok se nasilje nad decom u porodici ne otvara kao tema. Povezivanje državnih službi i (ženskih) NVO neophodno jer prema svim istraživanjima ženskih NVO, žrtve nasilja imaju vrlo nizak nivo poverenja u državne institucije da će ih zaštititi od nasilja.

13. Obraćanje institucijama

Deca i odrasle osobe koje su preživle seksualno zlostavljanje su se obraćale sledećim institucijama:

- DA 55.89%

- NE 44.11% (dug period protekao po okončanju zlostavljanja, te krivično delo po KZ RS zastarelo ili ne žele da krivično gone izvršioca, već samo da rade na seksualnoj traumi)

Institucije prema učestalosti (od slučajeva gde je zabeležen odgovor DA):

- Centar za socijalni rad 63.16%
- Zdravstvo 52.63%
- Policija 47.37%
- Sud 42.11%

14. Pružena podrška

Pružile smo psihološku podršku u ličnim susretima (klijentkinje/klijenti dolazile/i u Incest Trauma Centar - Beograd):

- U kratkom roku (do 6 meseci) u 32.35% slučajeva
- U dugom roku (više od 6 meseci) u 67.65% slučajeva

.....

U prethodnom 12-omesečnom periodu:

- Saradjivale sa Odsekom za seksualne delikte GSUP-a na slučajevima seksualnog zlostavljanja žena (silovanje od strane poznatih osoba kao što su npr. drug bivšeg dečka, drug dečka, poznanik...)
- Saradjivale sa ženskom NVO ASTRA na slučajevima seksualnog nasilja nad ženama koje su se našle u lancu trgovine ljudima
- Primile prijave (8.20% ukupnog broja prijava našoj službi) emocionalnog, fizičkog i seksualnog zlostavljanja dece i žena od strane pomagača u sledećim ustanovama: domovi za decu bez roditeljskog staranja, ustanove za trajni smeštaj dece i žena sa invaliditetom, tzv. specijalne škole i ustanove gde su smeštene žene sa mentalnim oboljenjima. Jedno iskustvo: Obzirom da je Incest Trauma Centar - Beograd u prethodnih 3 godine podnosio više prijava protiv pomagača zaposlenih u domovima za decu bez roditeljskog staranja na osnovu iskaza koje smo dobile od dece koja su tamo smeštena, posledica je oslabljena saradnja sa domovima i zatvaranje njihovog profesionalnog osoblja pred našom službom.
- Pružile 12 profesionalnih mišljenja u pisanoj formi za potrebe pravnog postupka u zaštiti zlostavljane dece (i na poziv suda se pojavljivale u svojstvu svedoka)
- U 2 slučaja su donešene presude u okviru krivičnog postupka (U JEDNOM SLUČAJU JE DONEŠENA PRESUDA O ZATVORSKOJ KAZNI U TRAJANJU OD 9 GODINA, ŠTO JE U NAŠEM 14-OGODIŠNJEM ISKUSTVU NAJDUŽE ODREĐJENA KAZNA ZA JEDNOG SEKSUALNOG POČINIOCA)
- Od slučajeva koji su trenutno u radu u Incest Trauma Centru - Beograd, za 5 slučajeva je krivični postupak u toku

Beograd, 24. septembar 2007. godine

Tim Incest Trauma Centra - Beograd

Snežana Bogavac
(Novinarka, rođena 1961. godine. Živi u Nemačkoj od 1994. godine)

Sex sells? - Novinari i seksualno nasilje

"Sex sells" - glasi jedna od najprostijih "mudrosti" (bulevarske) štampe. Sex-priče prodaju novinu. Tu spadaju ne samo fotografije na ivici pornografije, već i priče o bračnim i izvanbračnim vezama javnih ličnosti, o tajnim seksualnim opredeljenjima čuvenih imena estrade ili umetnosti, ispovesti iz intimnog života... U istom "paketu" nađu se međutim često i izveštaji druge vrste - o seksualnom zlostavljanju, o silovanjima, o trgovini ženama, o prinudnoj prostituciji... Jer, "sex sells"...

Da li je realno očekivati da će mediji o seksualno zlostavljanoj deci izveštavati sa više takta nego o žrtvama masovnog ubice ili o poginulima u tragičnom avionskom udesu? Uvek će postojati mediji i novinari/foto-reporteri koji će rado da "seciraju" život ubice i njegovih žrtava, uz obilje fotografija ili koji će bez grižnje savesti objaviti barem mutnu sliku mesta udesa sa razbacanim delovima tela stradalih putnika.

Setimo se kako je bilo pre godinu dana kada se mlada Nataša Kampuš iz Beča posle osam godina oslobodila iz podzemnog skrovišta u kojem je nasilno držao muškarac koji je oteo kao desetogodišnju devojčicu. Divljenje za Natašu zbog hrabrosti kojom se otrešla stravičnog zatočeništva nije kod svih potrajalo dugo. Nezadovoljni zbog odbijanja napaćene mlade žene da otkrije pojedinosti o seksualnom životu u zatočeništvu, već posle nekoliko dana su prvi mediji (uz zdušnu podršku raspaljenih čitalaca čija su se pisma mogla pročitati na internet-stranicama) počeli da nagađaju da je Nataša Kampuš zapravo dobrovoljno, možda čak sa užitkom (!!!????) imala seksualni odnos sa njenim otmičarem i mučiteljem. Uskoro je bilo nužno da se u tim psihologa koji su se brinuli o Nataši uključe i medijski stručnjaci da bi se svemu dala maker izbliza prava i razumna mera.

Naravno, ne izaziva ni izbliza svaki slučaj seksualnog nasilja/zločina ovakvu medijsku pažnju i ovakvu reakciju javnosti. Publika reaguje u proseku po istoj šemi - pokazuje samilost i sažaljenje za žrtvu i gnušanje prema počiniocu. Pri tome su na obe strane ona nekonstruktivna osećanja iz kojih ne može da proistekne pravo vrednovanje ove pojave niti podrška društvenim naporima i naporima pravosuđa za njihovo suzbijanje.

Čak i u državama u kojima je javnost već dugo suočena sa problemima kao što je seksualno zlostavljanje i seksualni zločini, prošlo je mnogo vremena dok se nije postavilo i pitanje odnosa novinara i novinarstva prema tome. U mnogim evropskim zemljama se danas, po uzoru na američki **Dart Centre für Trauma & Journalism**, pri udruženjima psihologa i uz podršku novinarskih društava organizuju seminari na ovu temu. Zamisao je da se pruži podrška novinarima koji moraju da izveštavaju o stravičnim zbivanjima koji nisu ni poplave, ni saobraćajne nesreće, ni razorni zemljotresi već onim novinarima pred kojima stoji leš silovane i potom ubijene devojke ili lice čoveka koji je osumnjičen kao višestruki silovatelj. Jer samo novinari koji nauče da se u ovakvim slučajevima izbore sa sopstvenim osećanjima, uspeće da nađu i pravu meru za svoje izveštaje.

Novinarske organizacije najčešće imaju u svojim dokumentima utvrđena načelna pravila i o tome kako treba pisati o kriminalu i nasilju, o žrtvama i počiniocima. Koliko je važno da ih se autori i pridržavaju jasno je možda baš najviše u slučajevima seksualnog nasilja ili seksualnih zločina. Žrtvi nije od pomoći ni sažaljenje publike niti klimanje glavom tipa "možda je i sama bila kriva", kao što ni najsurovijeg počinioca ne kažnjava poklič publike za slanjem na vešala. I žrtve i počinioci trebalo bi zato u medijima da imaju samo onaj tretman koji im je odredio zakon - puna zaštita žrtve i objektivnost prema počiniocu dok se ne utvrdi stepen odgovornosti/krivice. A najbolja priprema za takvo izveštavanje jeste sigurno pravo i redovno, ne samo "incidentno" izveštavanje o pojavi - o seksualnom nasilju i o društvenim okvirima u kojima do njega dolazi.